

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4179/2022
30.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Бранко Ракита адвокат из ..., против тужене Основне школе „Јован Поповић“ из Крагујевца, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Крагујевцу, ради накнаде трошкова, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1483/22 од 23.08.2022. године, на седници одржаној 30.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1483/22 од 23.08.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1422/21 од 22.12.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиљи, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.06.2018. године до 31.05.2021. године, исплати означене износе за сваки месец са законском затезном каматом од доспелости до исплате на начин описан у том ставу изреке и на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.06.2018. године до 31.05.2021. године, појединачно означене износе за означене периоде са законском затезном каматом од доспелости до исплате на начин описан у том ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да за тужиљу уплати одговарајуће доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на износе из првог става изреке пресуде. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 49.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1483/22 од 23.08.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда и одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавезе тужена да јој за период од 01.06.2018. године до 31.05.2021. године, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и на име трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора, исплати

појединачно означене износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате на начин описан у том ставу изреке; као и да на ове износе за тужилу уплати одговарајуће доприносе за пензијско и инвалидско осигурање и накнади јој трошкове парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилу је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужена је дала одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија тужилу неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилу је у периоду од 01.06.2018. године до 31.05.2021. године била у радном односу код тужене на пословима ..., са коефицијентом за обрачун зараде 6,30, за које време јој је тужена обрачунавала зараду тако што је основицу множила са коефицијентом њеног радног места и по потреби је допуњавала до износа минималне зараде. У обрачунским листама тужена није посебно исказивала накнаду за исхрану у току рада и регрес. Вештачењем је утврђена висина накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да исплати тужилу предметне накнаде у износима утврђеним вештачењем са припадајућом каматом, јер је закључио да у износу минималне зараде дефинисаном чланом 111. Закона о раду не може да буде садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате изражава и додатак на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, с обзиром да то право није реализовано кроз конкретну исплату.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев за исплату наведених накнада, закључујући да је право тужилу на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора из члана 118. Закона о раду реализовано као саставни део коефицијента радног места, утврђеног у складу са одредбама Закона о платама у државним органима и јавним службама, у ком случају се не обрачунава нити исплаћује као посебна накнада.

Неосновано се ревизијом указује да се наведени закључак другостепеног суда заснива на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17... 129/21) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог закона прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15, 27/22), одредбом члана 20. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата за пуно радно време и остварени стандардни учинак мања, од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на напред описан начин исплаћује се у висини минималне зараде (став 2).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18) прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) те уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

Према правном схватању Врховног касационог суда, усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, које према члану 45. став 3. Закона о уређењу судова обавезује сва већа у саставу одељења, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, тужиља је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15), као ни претходно важећим Посебним колективним уговором од 2009. године. Важећим Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама је утврђено право запослених на исплату плате у висини минималне зараде, али не и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима који примају плату у висини минималне зараде. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиљи исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, тужиљи не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражује, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Будући да одговор на ревизију није био потребан, применом члана 165. став 1. у вези с чланом 154. став 1. ЗПП, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка другим ставом изреке ове пресуде.

Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић